

From Sea To Source and back again

Vissen op reis

Veel vissoorten trekken van zout naar zoet water of andersom. We noemen dat ook wel 'migreren'. Om te paaien (leggen en bevruchten van eitjes), om voedsel te vinden of om aan roofdieren te ontkomen gaan vissen dus op reis. Vaak beginnen ze aan die reis als een heel jong visje. Tijdens hun trektocht groeien ze op tot een volwassen vis. Uiteindelijk gaan ze terug naar de plaats waar ze zelf geboren zijn om zich voort te planten (paaien). Uit de eitjes wordt een nieuwe generatie geboren en zo is de cyclus rond.

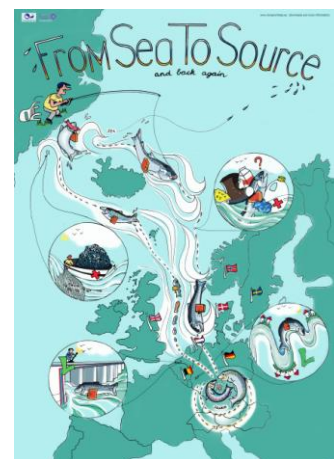
De reis is echter niet zonder gevaar. Onderweg komen ze vaak veel hindernissen tegen. Bijvoorbeeld stuwen, gemalen en sluizen die de doorgang blokkeren. Wanneer te veel vissen hun reis niet kunnen afmaken, zal de soort lokaal uitsterven. Op dit moment leggen de beide waterschappen vispassages aan, zodat vissen zonder problemen verder kunnen zwemmen.

POSTER - UITLEG

Van vissenei tot volwassen zalm

Op de poster is de **reis van de zalm** te zien. De zalm groeit op als klein zalmpje in de beken van Zwitserland en Duitsland. Hij zwemt voornamelijk via de Rijn door Nederland naar zee en groeit op bij de Faeröer eilanden en Groenland tot een grote, volwassen zalm. In zijn trek volgt de zalm de stromingen in de zee en zwemt hij het voedsel achterna.

Na een aantal jaren keert hij terug naar zijn geboorteplek. Hij volgt daarbij zijn instinct. Via de Rijn zwemt hij terug naar de beken van Duitsland en Zwitserland. Daar vindt hij een partner, paait en sterft hij uiteindelijk.

Niet alle vissen volgen dezelfde cyclus. De paling bijvoorbeeld doet het andersom. De kleintjes (larven) worden geboren in de Sargassoze. Zij laten zich meevoeren met de warme golfstroom, onder andere naar Nederland. In ons binnenwater groeien zij op tot grote, volwassen palingen. Als een paling een bepaalde hoeveelheid vet in zijn vlees heeft opgeslagen wordt hij schieraal genoemd. De schieralen verzamelen zich in het najaar en trekken via de Noordzee terug naar de Sargassoze om zich daar voort te planten en te sterven. Palingen kunnen wel 6.000 kilometer afleggen!

Gevaar!

Tijdens hun reis komen migrerende vissen veel – door de mens veroorzaakte – hindernissen tegen. Wanneer daardoor heel veel vissen sterven, kan de vispopulatie sterk afnemen. De vissoort kan zelfs uit bepaalde gebieden verdwijnen. Op de poster zijn enkele gevaren afgebeeld (**rood kruis**):

Overbevissing: wanneer er te veel vis in een bepaald gebied wordt gevangen loopt de visstand sterk terug. Er blijven dan te weinig vissen over om zich voort te planten. Soms worden er daarom vangstbeperkende maatregelen ingesteld. Vissers moeten zich dan houden aan een maximum hoeveelheid vis die ze mogen vangen. Ook in de Noordzee komt overbevissing voor.

Daarom heeft de Europese Unie visquota vastgesteld. De vissersvloot is ook kleiner geworden. Hiermee wordt geprobeerd te voorkomen dat visstanden gevaarlijk lage waarden bereiken.

Vervuiling: vissen zwemmen graag in schoon water. Niet vreemd, want het water is hun 'thuis'. Toch is het water niet altijd even schoon. Door zware metalen en vervuilende stoffen in het water worden vissen ziek of sterven ze zelfs. Ook drijft er veel afval in het water, vooral afkomstig van schepen. Vissen krijgen kleine stukjes plastic binnen of raken verstrikt in afgedankte visnetten. Dit overleven ze vaak niet.

Gelukkig neemt het gehalte aan zware metalen in de Noordzee af dankzij (inter)nationale maatregelen. Sinds 2004 moeten alle zeeschepen bovendien afvalbelasting betalen, of ze het nu inleveren of niet. Het overboord gooien van afval wordt daardoor minder aantrekkelijk.

Andere gevaren zijn:

Obstakels: om er voor te zorgen dat ons land niet te droog of te nat wordt, hebben we gemalen, sluisen en stuwen gebouwd. Voor vissen zijn dit vaak lastige obstakels, omdat ze er niet of moeilijk langs kunnen komen. Als ze het proberen lopen ze kans vermalen te worden! Bij het ene obstakel is die kans groter dan bij het andere.

Vies water: als het water in onze meren, beken en rivieren te vervuild raakt, ontstaat zuurstofgebrek. Vissen krijgen het benauwd en sterven na enige tijd.

Stilstaand water: wanneer water niet voldoende stroomt, wordt er onvoldoende zuurstof aangevoerd. Bovendien kan er dan slib op de viseitjes neerdalen waardoor ze stikken. Het is voor vissen daarom belangrijk dat water stroomt.

Hoe wij kunnen helpen

Wij kunnen vissen helpen om hun reis minder gevaarlijk te maken. Op de poster zijn enkele oplossingen afgebeeld (**groene vink**):

Hermeanderen: door het herstellen van de bochten in rivieren en beken (meanders), stroomt het water weer op een natuurlijke manier. Het gevaar van stilstaand water of een te sterke stroming is daardoor veel minder aanwezig.

Sluisbeheer: door sluisen ook bij vloed op een kier te zetten, kunnen vissen gemakkelijker passeren. In de brakke zone (zoutzoet water) kunnen de vissen dan wennen aan de overgang tussen het zoute en zoete water.

Andere oplossingen zijn:

Aanleggen vispassages: bij sommige stuwen, gemalen en sluizen worden vispassages aangelegd. Dit zijn kleine doorgangen speciaal gemaakt voor vissen. Ze worden door een kunstmatige stroom naar deze doorgang gelokt en kunnen dan zonder gevaar verder zwemmen.

Afspraken maken: op (intern)nationaal worden veel afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over visquota en over hoe schoon ons water moet zijn. Vanaf 2000 geldt de Europese Kaderrichtlijn Water. Deze moet er voor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2015 op orde is. Om dit te bereiken moeten de landen van de Europese Unie een groot aantal maatregelen nemen.

~~~~~

Goed waterbeheer

Door onze meren, beken, rivieren en kanalen goed te onderhouden, creëren we een prettig leefmilieu voor vissen en andere planten en dieren. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor dit onderhoud. Zij baggeren (weghalen van zand en slib van de waterbodem) om het zuurstofgehalte op peil te houden. Zij maaien de waterkant en zorgen voor verversing van water (doorstroming) zodat het water niet te vies wordt.

Samenwerking

Vissen kennen geen landsgrenzen. Daarom is internationale samenwerking ook erg belangrijk. Gelukkig zijn er verschillende internationale projecten gestart. Project Living North Sea is daar één van. De **vlaggetjes** op de poster geven aan welke landen aan dit project mee doen:

- Noorwegen
- Zweden
- Denemarken
- Duitsland
- Nederland
- België
- Groot-Brittannië

Project Living North Sea is een partnerschap van vijftien uit zeven aan de Noordzee grenzende landen. Gezamenlijk spannen wij ons in om een gezonde visstand in zout en zoetwater te realiseren en enkele vissoorten van uitsterven te behoeden. Wij brengen vismigratieroutes in kaart, identificeren obstakels voor migrerende vissen en werken aan verschillende oplossingen. De Europese Unie subsidieert het project voor de helft. Sportvisserij Nederland, Waternet en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest nemen vanuit Nederland deel aan het project.